

Tekenen in de Tijd 106

1-7 augustus 2021

Komende zondag vieren wij de 800ste sterfdag van Dominicus. Door de coronapandemie en midden in de zomer is het moeilijk om collectief te feesten. Erik Borgman presenteert daarom een boekje van negen korte meditaties over Dominicus van de jonge dominicaan Alexandre Frezzato.

Afgelopen vrijdag begon de noveen, de periode van negen dagen voorafgaand aan het feest van Dominicus. Dat feest is op 8 augustus en dit jaar gedenken wij dan dat Dominicus, de stichter van de Orde van de Predikers, 800 jaar geleden is gestorven. Helemaal klopt dat niet: Dominicus stierf op 6 augustus 1221 in zijn cel in Bologna. Op die dag is echter het feest van de gedaanteverandering van Jezus op de berg (Matteüs 17,1-8; Marcus 9,2-8; Lucas 9,28-36). Dit jaar is 8 augustus een zondag en Jozef Essing o.p. komt volgende week uit Zwolle om ons voor te gaan in de eucharistie. Er is in dominicaanse kring een beetje jubileum-moeheid. In 2016 bestond de Orde 800 jaar en dat is toen wereldwijd groots gevierd. Bovendien, wat kan er in deze tijden van corona – en dan is het ook nog eens vakantietijd.

Daarom is het mooi dat de jonge Zwitserse dominicaan Alexandre Frezzato een boekje schreef met meditaties over Dominicus die ieder voor zichzelf kan lezen en overwegen. Voor wie dat niet weet: Frezzato werd op YouTube wereldberoemd – dat is niet overdreven! – doordat hij samen met zijn ongeveer even jonge Nederlandse medebroeder Stefan Ansinger, die net als hij in Fribourg studeert, dominicaanse gregoriaanse gezangen op internet plaatste. Het bescheiden boekje met de titel *Neuf jours pour découvrir Saint Dominique* biedt voor elke dag een meditatie van 8 à 900 woorden naar aanleiding van aspecten van het leven van de heilige Dominicus. Ze gaan niet zozeer over Dominicus, want we weten niet zo heel veel over hem. Dat komt deels omdat dominicanen vanouds ook niet zoveel belangstelden in zijn persoon. Hij is geen spirituele virtuoso als Franciscus van Assisi en op vroege afbeeldingen wordt hij steevast afgebeeld te midden van zijn broeders. Eerste onder zijn gelijken, maar wel onder zijn gelijken. De nalatenschap van Dominicus is geen eigen vorm van diepzinnige vroomheid, maar een structuur die mensen die daartoe geroepen zijn, predikers in gemeenschap te zijn.

Alexandre Frezzato projecteert geen hagiografische clichés op Dominicus, zoals in de acht eeuwen tussen zijn dood en nu ook wel is gebeurd. Hij duidt aspecten aan van Dominicus' optreden en van zijn houding ten opzichte van de wereld en legt zijn lezers voor wat daarvan volgens hem te leren valt. De teksten uit het boekje zijn bewerkingen van voordrachten die in 2020 voor zusters dominicanessen zijn gehouden. Zij zijn dus gericht op religieuzen die zichzelf al verstaan als volgelingen van deze twaalfde- een dertiende-eeuwse Spanjaard. Maar ook voor wie wat verder van Dominicus afstaan, kunnen Frezzato's teksten inspirerend zijn. Ik lees niet heel gemakkelijk Frans, maar ik vond het de moeite waard.

Frezzato benadrukt in het eerste hoofdstuk van zijn boekje 'dat de heiligheid van Dominicus niet die is van een geïsoleerd man die ergens in de marge een eigen weg wilde volgen'. Dominicus is 'volledig verankerd in de dynamiek van zijn tijd en [heeft] voluit aandacht voor zijn tijdgenoten'. Precies daarin kan hij ook vandaag inspirerend zijn. Het tweede hoofdstuk toont Dominicus als iemand die God ontmoet in de Bijbelse geschriften en het derde hoofdstuk gaat in op zijn zoeken van God door middel van zijn verstand. Frezzato is ervan overtuigd dat het onvermoeibaar studieus

zoeken naar waarheid vandaag de dag van grote betekenis is, omdat het in staat is de groeiende kloof tussen het christelijk geloof en de hedendaagse cultuur te overbruggen.

In het vierde hoofdstuk sluit Frezzato aan bij een dominicaanse traditie om Dominicus te zien als navolger van Johannes de Doper. Hierbij benadrukt hij vooral dat zij beide niet zichzelf centraal zetten, maar Jezus Christus, wiens komst zij aankondigen. Het vijfde hoofdstuk legt uit dat voor Dominicus het charisma van de prediking een gemeenschap veronderstelt waar door verschillende individuen en groepen verschillende accenten worden gezet. Nadruk op contemplatie en studie is evenzeer gepast als nadruk op het lenigen van concrete noden, preken in de liturgie heeft er evenzogoed een plaats in als optreden in de media. Hierbij is specialisering op zich een goede zaak, maar het is essentieel dat de specialisten gemeenschap blijven vormen. Frezzato laat zien hoe Dominicus deze overtuiging zelf belichaamde door broeder onder de broeders te zijn.

Hoofdstuk 7 en 8 van Frezzato's boekje gaan over de prediking van Dominicus. Hoofdstuk 7 benadrukt dat Dominicus een prediker is van genade. Dat God zich genadevol naar de schepping en de mensen heeft toegekeerd, is Dominicus' grondovertuiging en het is deze overtuiging die hem tot verkondigen brengt. Zijn belangrijkste titel is daarom *praedicator gratiae*, prediker van de genade. Hij wist deze genade zo te presenteren, dat het mensen raakte en hen tot tranen toe bewoog. Hoofdstuk 8 legt vervolgens uit dat Dominicus niet alleen in woorden preekte, maar ook in daden. Hij leefde zelf naar wat hij verkondigde en maakte zo duidelijk dat het er uiteindelijk om gaat te wandelen met God in navolging van de arme Jezus die geen plaats had om zijn hoofd neer te leggen.

Hoofdstuk 9 gaat tenslotte nadrukkelijk in op de actuele betekenis van het dominicaanse charisma. Frezzato citeert met het oog daarop een uitspraak die wordt toegeschreven aan de heilige zelf: 'Ga met vertrouwen, want de Heer zal jullie het woord van de prediking geven en met jullie zijn, en het zal jullie aan niets ontbreken.' Het is dit dominicaanse vertrouwen dat naar mijn overtuiging het belangrijkste en het moeilijkste is. Het moeilijkste, want er is veel dat onzeker kan maken, angst kan aanjagen en aanleiding kan zijn voor het gevoel dat alles van waarde niet alleen weerloos is, zoals de dichter Lucebert schreef, maar ook wordt aangetast. Het vertrouwen is het belangrijkste, omdat inderdaad dit vertrouwen het fundament is van alles. Wie niet open durft te staan voor wat God aanreikt, zal wat wordt aangereikt niet horen of zien en het gevoel houden met lege handen te staan. – Ik bid deze week dat wij op voorspraak van Dominicus dit vertrouwen steeds weer krijgen.

Erik Borgman, lekendominicaan
voorzitter van de programmaraad van het Huis van Dominicus

Alexandre Frezzato, *Neuf jours pour découvrir Saint Dominique: Méditations spirituelles*, Saint-Maurice: Éditions Saint-Augustin 2021.